

ابصار اہمردی نبرد اسلام

از بعثت تا عاشورا

دکتر مهدی یار احمدی

دکتری تاریخ اسلام و مدرس دانشگاه پیام نور

سید سوسن خرازی

دکتری تاریخ اسلام و استادیار دانشگاه پیام نور

سرشناسه : یاراحمدی، مهدی، ۱۳۵۹ -
 عنوان و نام پدیدآور : ابعاد راهبردی نبرد در اسلام از بعثت تا عاشورا/نویسنده مهدی یاراحمدی، سیده سوسن فخرائی.
 مشخصات نشر : تهران: نسل روشن، ۱۳۹۸.
 مشخصات ظاهری : ۱۲۳ ص.
 شابک : ۹۷۸-۶۲۲-۶۶۷۶-۳۷-۳ ریا ۲۲۰۰۰
 وضعیت فهرست نویسی : فیپا
 یادداشت : کتابنامه: ص. ۱۱۸.
 موضوع : علی بن ابی طالب (ع)، امام اول، ۲۳ قبل از هجرت - ۴۰ ق. -- جنگ‌ها
 موضوع : Ali ibn Abi-talib, Imam I, 600-661 -- Wars
 موضوع : غزوات
 موضوع : Ghazavat
 موضوع : اسلام -- تاریخ -- از آغاز تا ۴۱ ق.
 موضوع : Islam -- History -- To 661
 نسخه افزوده : فخرایی، سیده سوسن، ۱۳۴۲ -
 رده بندی شنگره : ۳۷۰/۹
 رده بندی دیویر : ۲۹۰.۵۱
 شماره کتابشناسی ملی : ۵۳۱۱۲

ابعاد راهبردی نبرد در اسلام از بعثت تا عاشورا

ناشر: انتشارات نسل روشن
 نویسنده: مهدی یاراحمدی - سیده سوسن فخرائی
 صفحه‌آرایی: طاهره پورهایمی
 طراح جلد: علیرضا زمانی
 چاپخانه: صحافی: نسل روشن
 نوبت چاپ: اول - ۱۳۹۸
 شمارگان: ۵۰ نسخه
 قیمت: ۲۲۰۰۰ ریال
 شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۶۷۶-۳۷-۳

آدرس: تهران - میدان انقلاب، خیابان فخر رازی، خیابان شهید نظری شرقی، پلاک ۶۱ طبقه چهارم واحد ۴۴B

۶۶۹۵۳۱۲۶

www.nasleroshan.com

nasle_roshan

@nasleroshan

تمامی مسئولیت‌ها و حقوق مادی و معنوی این کتاب متعلق به نویسنده است.

هیچ شخص حقیقی یا حقوقی حق چاپ و برداشت تمام یا قسمتی از اثر را به صورت چاپ، فتوکپی و... را ندارد و متخلفین به موجب بند ۵ از ماده ۲ قانون حمایت از ناشرین تحت پیگرد قانونی قرار می‌گیرند.

فهرست

۸.....	مقدمه
۱۰.....	فصل اول :
۱۰.....	ابعاد راهبردی نبرد در دوران نبوت
۱۰.....	مقدمه
۱۱.....	(1) ابعاد سربازی پیش از هجرت
۱۳.....	(2) ابعاد سربازی پس از هجرت
۱۳.....	غزوه بدر
۱۹.....	غزوه احد
۲۲.....	غزوه حمرای الا
۲۴.....	غزوه بنی نضیر
۲۵.....	غزوه دومه الجندل
۲۶.....	غزوه خندق
۳۱.....	غزوه بنی قریظه
۳۴.....	غزوه بنی مصطلق
۳۵.....	صلح حدیبیه
۴۰.....	غزوه خیبر
۴۵.....	سریه موته
۵۱.....	فتح مکه
۵۴.....	غزوه حنین
۵۸.....	غزوه تبوک
۶۱.....	فصل دوم :
۶۱.....	خلفای راشدین
۷۹.....	فصل سوم :
۷۹.....	دوره خلافت حضرت علی (ع)
۷۹.....	در مسیر جمل و نبرد با ناکثین (: ییمان شکنان)
۸۹.....	جنگ جمل
۹۵.....	جنگ صفین و نبرد با قاسطین
۹۹.....	نبرد نهروان
۱۰۲.....	فصل چهارم :
۱۰۳.....	بررسی ابعاد سربازی در دوره امام حسین (ع)
۱۰۳.....	عاشورا و کربلا
۱۱۸.....	فصل پنجم :
۱۱۸.....	فرجام سخن
۱۲۰.....	منابع

فهرست تصاویر

۱۴.....	تصویر شماره ۱ : مسیر کاروان مکه، لشکر اسلام و مشرکین در نبرد بدر
۲۷.....	تصویر شماره ۲ : موقعیت نیروها در غزوه خندق
۲۹.....	تصویر شماره ۳ : موقعیت حمله مسلمان و مشرکین در خندق
۳۵.....	تصویر شماره ۴ : جایگاه بنی مصطلق
۳۸.....	تصویر شماره ۵ : موقعیت منطقه حدیبیه
۴۰.....	تصویر شماره ۶ : قلعه ای از قلاع خیبر
۵۴.....	تصویر شماره ۷ : نقشه غزوه حنین
۵۵.....	تصویر شماره ۸ : تحرکات غزوه حنین
۵۸.....	تصویر شماره ۹ : محل غزوه تبوک
۶۲.....	تصویر شماره ۱۰ : وضعیت اسلام در ابتدای دوره ی خلفای راشدین
۶۷.....	تصویر شماره ۱۱ : مسرت رکت احتمالی ارتش خالد بن ولید
۶۹.....	تصویر شماره ۱۲ : نبرد ولج، ارایش قوا پیش از درگیری
۷۰.....	تصویر شماره ۱۳ : نبرد ربه، ارایش نهایی قوای درگیر
۷۷.....	تصویر شماره ۱۴ : نقش توده امپری های مسیحی به ضرر مسلمین در قرن دهم میلادی
۸۱.....	تصویر شماره ۱۵ : مسیر لشکر سحاب و سپاه علی (ع)
۸۵.....	تصویر شماره ۱۶ : علی و عایشه در نبرد جمل در یک نقاشی از روضه الصفا اثر میرخواند سال (۱۵۷۱-۱۵۷۲ م)
۸۶.....	تصویر شماره ۱۷ : نگاره ای از عایشه سوار بر شتر در جنگ جمل
۹۶.....	تصویر شماره ۱۸ : مسیر سپاه امیرالمومنین علی (ع) و معاویه
۱۰۶.....	تصویر شماره ۱۹ : منازل امام حسین (ع) از مکه تا کربلا
۱۱۲.....	تصویر شماره ۲۰ : تصویر از کربلا در روز عاشورا
۱۱۶.....	تصویر شماره ۲۱ : تابلوی عصر عاشورا اثر محمود فرشچیان

مقدمه

تاریخ اسلام یکی از مهم ترین ادوار در تاریخ جهان است. ظهور اسلام در قرن هفتم میلادی و انتشار آن باعث گردید، تا تغییرات بسیار بزرگی در تاریخ جهان رخ دهد. سقوط سلسله شاهنشاهی ساسانی، عقب نشینی امپراتوری روم از آسیای غربی، تحولات فرهنگی و اجتماعی در آسیای غربی و شمال آفریقا و هم چنین روشن نگاه داشتن فرهنگ علم آموزی در تاریخ ترین دوران علمی تاریخ بشر از مهم ترین دستاوردهای فرهنگی، اجتماعی و سیاسی اسلام در تاریخ جهان است.

یکی از مهم ترین مولفه های اسلام، فرهنگ جهاد است. فرهنگ جهاد یا رزم در راه خداوند یکی از عوامل کلیدی در توسعه و گسترش اسلام، بر سرزمین های دیگر بود. فرهنگ جهاد به مسلمانان انگیزه لازم را برای شرکت در نبردهای گوناگون می داد. باعث می گردید، تا مسلمانان برخلاف سایر گروه های سیاسی و دینی از شکست ها دلسرد نشوند و تا پیروزی نهایی، به خود را ادامه دهند.

واکاوی فرهنگ جهاد در اسلام نشان می دهد که این فرهنگ در درون خود دارای ابعاد گوناگون می باشد. به این معنی که آن چه که در فرهنگ اسلامی، واژه جهاد خلاصه می شود، خود مجموعه ای است از رفتارهایی متفاوت است. این رفتارها در طیف وسیعی از روزه ها با بار عملیاتی گوناگون مانند راهبرد و رهکنش نظامی تا اخلاق اجتماعی تعریف می گردد. بد توجه داشت، که اخلاق خود از منظر تاریخی در اسلام حداقل به دو گروه عمومی و اختصاصی تقسیم می شود. عمومی از اخلاق اختصاصی با عنوان سنت پیامبر (ص) تعریف می شود.

این گونه به نظر می رسد، که واژه جهاد اسلام از ابعاد گوناگونی قابل بررسی است. این تحقیق در تلاش است، تا با بررسی ابعاد گوناگون راهبردی و اخلاقی واژه جهاد را در تاریخ اسلام واکاوی کند.

مطالعات صورت گرفته در این تحقیق از منظر زمانی حاصل چهار سال مطالعه و تلاش نگارندگان بوده است. شیوه مطالعاتی نگارندگان در این اثر مطالعات آرشیوی می باشد. در این زمینه علاوه بر کتاب های استفاده شده که در منابع معرفی شده است، تعداد زیادی مقاله و کتاب نیز مورد مطالعه قرار گرفته است، تا با نظرات محققان گوناگون آشنایی صورت گیرد. برخی از این عقاید و نظرات محققان و مستشرقان در این اثر مورد بازبینی و نقد قرار گرفته است. نگارندگان در نگارش ادبی اثر، بر چاپک بودن متن تاکید داشته و از جدل در برخی از موضوعات فرعی پرهیز نموده اند.

از آنجا که فرهنگ جهاد واژه ی وسیع بوده و در زمینه های گوناگون تاریخ اسلام اثربخش و عملیاتی می باشد،

یکی از دشواری های نگارندگان این اثر تلاش برای پرهیز از عبور در زمینه هایی بود، که در تخصص ایشان نبوده و گاه چالش هایی علمی را در پیش روی ایشان قرار می داد. به همین منظور نگارندگان با حذف

مطالبی که در تخصص ایشان نبود، حجم نهایی کتاب را به یک سوم تحقیقات انجام گرفته کاهش دادند. این فرایند مهم ترین سختی در پیش روی تحقیقات ایشان به شمار می رفته است.

از منظر علمی مهم ترین مسئله ای که در این اثر مورد بررسی قرار می گیرد، جهاد است. جهاد در اسلام در مفاهیم گوناگونی توضیح داده می شود. از جهاد در مفهوم رزم تا جهاد با نفس در این مفاهیم مورد بررسی قرار می گیرد. بدیهی است، که انگیزه ها و چگونگی فرایند جهاد با نفس هر انسان، تنها برای خداوند متعال و فرد معلوم است و بر سایر بندگان خدا این مسئله پوشیده می باشد. در نتیجه جهاد با دشمنان تنها فرایندی است که از منظر علمی قابل بررسی است. بررسی که در این اثر مورد بررسی قرار می گیرد، این است که :

• ابعاد راهبردی و اخلاقی جهاد در تاریخ اسلام از زمان بعثت پیامبر (ص) تا قیام عاشورا چیست؟

پاسخی که این اثر به این سوال می دهد، شاخص های راهبردی نبرد و اخلاق در جنگ و چگونگی عمل به آن، در دوره صدر اسلام را به تصویر می کشد. نگارندگان در پایان مدعی کامل بودن این تحقیق نبوده و همواره از منتقدان و اطباء عزیز خواستار به اشتراک گذاشتن نظرات و دیدگاه های شخصی خود با نویسندگان این اثر هستند.